

حَکْمُ الْإِزْعَاجِ

ترجمہ سی

مترجمی

اسماعیل حق صاحب تفسیر روح البیان
تاریخ ترجمہ سی
۱۱۳۷

مؤلف و جامعی

امام نووی شارح مسلم
تاریخ تألیفی
۶۷۰

طابع و ناشری

« شرکت تحکیمہ » نام عثمانی قوماندیت نشر کتب شرکتی
مؤسس و مدیری خلیل ابراہیم و شرکاسی

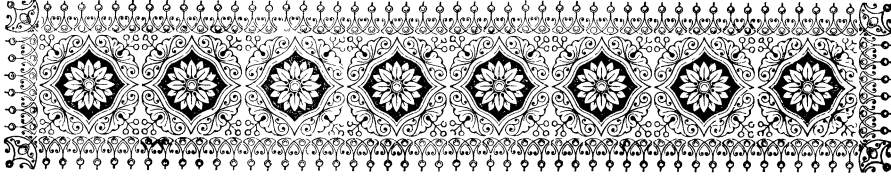
معارف نظارت جلیلہ سنک ۵۷۲ نومرولی ۲ کانون اول سنہ ۳۱۳
تاریخی رخصتنامہ سنی حائر در

در سعادت

(محمود بك) مطبعہ سی — باب عالی جوارنده ابوالسعود جادہ سندہ

نومرو ۷۲

۱۳۱۷

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

حمدا لمن نزل احسن الحديث * الذي يحق بالتلاوة والتحديث * وصلاة وسلاما على من اوتي جوامع الكلم * وعلم من علوم الاولين والآخرين ما علم وعلى آله واصحابه الواعين منه * الناقلين عنه * (وبعد) فيقول الشيخ اسمعيل حقي * شرفه الله بمزيد الترقى * هذا جمع من الحديث النبوي طلب مني شرحه بالتركي المولى على الحافظ القسطنطيني ثم الفلبوي * واخ في ذلك على وارسل رسائل الى * وانا في بلدة بروسا * حماها الله تعالى عن البأساء * فرأيت الاجابة من عظام الامور * وعزائم الاجور * وسألت الله ان يمهني الى ان ينتهي الامر الى جماده * ويبلغ القلم في مسمار البيان الى مداده * وهو المؤول لكل سؤال.

الحديث اول ﴿

﴿ انما الاعمال بالنيات ﴾ معلوم اوله كه اعمال ونيات جمع قلندر ولكن قلت وكثرت نكراتده اعتبار اولنور معارفده دكل زيرا معارفده لام جنس ايجون اولمغله معنى جمعيت مضمحل اولور وكلام مثبت ومنفي اولمق بردر وكذلك قلت كثرت ايجون وبالعكس استقراض اولنور پس ديمك اولور كه افراد اعمالدن هر عمل نيتله در يعنى بلانية هيچ بر عمل صحيح دكلدر كه عند الشافعي ويا فضيلت وكلى يوقدر كه عند ابى حنيفة يعنى بو حديثده وامثالنده « انما » تأكيد ايجوندر كه معنى استثنايه راجعدر

(لا صلاة لجار المسجد الا في المسجد) کبی واکثر علما و ارباب حقایق قول اوله
 ذاهب اولدیلر زیرا حدیث صلاته بونک میاننده فاروق واردر تأمل . بومعنادندرکه
 دیمشلدردر صوم رمضانده نیت بولنسه قضا لازم کلور اکر صحیح اولایدی قضا
 لازم کلزدی . پس بویه دینلر نیتی صحت عبادتده شرط قیلدیلر وهرنسنه که انکله
 فرضه توصل اولنه فرضدر دیدیلر بوجهتدن دیمشلدردرکه بر مقصودی تحصیل ایتک
 واجب اولسه و اوراده کذبله توصلدن غیری چاره بولنسه کذب ایتک واجب
 اولور . پس نیت روح العملدرکه روح حیوانینک بدنه سریایتله بدن حیات
 بولدینی کبی نیتک دخی فرض و نافعیه سریایتله عمل صحت بولور کرک اول عمل
 شروط قسمندن اولسون و کرک اولسون کما عند الشافعی . ووضوده نیت رفع حددر
 بوصورنده نیت مس مصحفه و عند الشافعی طوافه و عند البعض سلامه شامل اولور .
 و دیمشلدردرکه نیت عند الشروع فی الفعل الله تعالی به انکله قربت قصد ایتکدر
 انکیچون الله تعالی انواع ارادتدن نیتی اختیار ایتشددر زیرا ارادت قصد مطلقدرکه
 بطریق القربه اولاندن اعمدر و نیت قصد قلبدر بناء علی هذا محرد تلفظ باللسان
 و حدیث نفس نیت اولماز یعنی بلا قصد خاطره وارد اولانه اعتبار یوقدر . وکذلک
 قصد ربانی دخی مانع تقریدر بو سبیدن وارد اولدیکه ﴿ نية المؤمن خير من عمله ﴾
 یعنی نیت مؤمن برنسنه درکه غیرعاملی عامل حکمنده قلور وهم قول و عملدن خیرلودر
 زیرا قول و عمله ریا یوزندن فساد دخول ایدر فاما نیت امر مستورددر صوم کبی
 و تروکده اسقاط عذاب ایچون نیت لازم دکدر مکرکه تارک زنا مثلاً ترک زنا ایله
 امثال امر شارع مراد ایده بوصورنده عذاب معصیتدن معافی اولدینی کبی مثاب
 دخی اولور نته کیم مباح احکام شرعیه دندر دیو عامل اولانه ثواب واردر مع هذا
 امور مباحه اصلنده لا ثواب و لاعقاب مقوله سندندر . و شولنسه که امور اعتقادیه دندر
 توحید و امثالی کبی انک ایچون نیت لازم اولماز مکرکه توحیدله مراد کلمه شهادتی
 قول اوله بوصورنده قصد اخلاصه محتاجدر نته کیم حدیثده کلور ﴿ من قال لا اله الا الله خالصا مخلصا دخل الجنة ﴾ یعنی خالص اولدینی بودرکه آفات قلبیه دن پاک
 اوله نفاق و شک کبی و مخلص اولدینی بودرکه اول مقاله جلیله بی لسانه کتوروب
 اظهاریه خلوص قصد ایله . و دیمشلدردرکه نیت عمله مقارن کرکدر و اکر اجنبی
 ایله فصل واقع اولورسه بعض اعمالده صلاة کبی تکراره محتاجدر الحاصل نیتک
 عمله یا حقیقه یا حکما اتصالی لازمدر نته کیم مال زکاتی افراز و عزل ایتدیکی و قدده
 نیتی کافیدر شویله که فقیره دفع حالنده نیت بولنسه ضرر و یرمز و صوم رمضانده

بعد الغروب نصف نهاره دك نیت صحیحدر و نذر معین و نافله دخی بویله در و قضا در و نذر مطلقده طلوع فجره دك نیت کرکدر که بونلر نیت متأخره ایله صحیح اولمازلر و امام زفر شهر رمضانک مجموعه بر نیت کافیدر دیمشدر و لکن مبتدی حالنه مخالفدر زیرا مبتدی حضور و غیبتدن خالی دکدر حضور دائم اهلی ایسه علی الاستغراق نیت ایچنده در یعنی انک نیت واحده کلیه سی جمیع اعمالنه من الاول الی الآخر ساریدر و صوم رمضانده اصل اولان نیتی انفجار صبحده ایتلودر و لکن متعسر اولمغله دفع خرج ایچون تقدیمی تجویز اولندی و بوراده اجنبی ایله فصل ایتمک ضرر ویرمدی اکل و شرب و کلام و منام و جماع کبی . و بعض احوالده نیت ابهام اوزرینه اولوب صکره تعیین اولنمق صحیحدر مثلاً برکیسه نك اوزرنده ایکی کفارتی اولسه کفارت قتل و ظهار کبی و عتق رقبه ایدوب بعده علی التعین بری ایچون نیت ایتمک درستدر . پس تقدیم و تأخیر بعض اسباب و اعدارله در والا مقارنت لازمدر تا که ابتدای شروعدن آخرینده دك سریان وضع حاصل اوله نتهکیم (اول الوقت رضوان الله) و فتنجه ابتدای وقتی محافظه ایتمکده سر الهی سریان مذکوردر فافهم جدا . و نیتک حسنی و احسنی و سیئی و اسویء وارددر . نیت حسنه ابرارک نیتیدر که لسان و جنانده متعلق آخرتدر . و احسن مقرینک نیتیدر که لسان و جنانده متعلق الله تعالی در . و نیت سیئه کفارک نیتیدر که لسان و جنانده متعلق دنیادر . و اسوئی منافقینک نیتیدر که لسانده متعلق آخرت و جنانده دنیادر . پس نیت ارادت و انبعاث قلبدر اگر فجورله اولورسه اسم مضلدن کلورکه انک سادنی و خادمی شیطاندر و اگر اسم هادیدن کلورسه انک سادمانی ملکدرکه اولکیسی عالم عدلدن و ایکنجیسی عالم فضلندر . و سیئهده معتبر اولان عزمدر فعل دکل مثلاً برکیسه یکرمی سنه دنصکره ترك صلاته عزم ایتسه عزمی اوزرینه معاقب اولور یوقسه بالفعل ترك صلاة اوزرینه دکل زیرا هنوز بالفعل ترك صلاة یوقدر نیت حسنهده ایسه حسنه یازیلور و لکن بو حسنه نیت اوزرینه منی اولان حسنه اولمغله ﴿ من جاء بالحسنة فله عشر امثالها ﴾ قیلندن اولماز فاعرفه . و صبینک نیتی بودر که نیت ایتدم بو وقتده الله تعالی نك مکلف اوزرینه فرض ایتدیکی عمله ديه صلاة و صوم و امثالی کبی زیرا صبی اوزرینه بنفسه فروع اعمال فرض دکدر اگر صبی عاقل ایکن ایمان کتورسه ایمانی فرض اولور زیرا ایمان فرض و نافله یه منقسم اولماز شول جهتدکه دوام حق دوام توحیدی مستلزمدر بو جهتدن ایمانک سقوطه احتمالی یوقدر و بومعنادندر که صغرنده مؤمن اوله نه صحت ایمان اوزرینه ترتب

ایدن احکام لازم اولور اقارب کفاردن حرمت میراث و اقارب مسلمیندن میراثه استحقاق و زوجه مشرکه سی ایله میانده وقوع فرقت وامثالی کبی الحاصل ایمان بر نوعدرکه فرضدر ولکن عذر صغر حسیله فرضیت فروع ایمان سبیدن ساقطدر بعض اعذارله بالغدن ساقط اولدینی کبی و دیشلردرکه علم مجرد نیت اولماز والا کفری بیلن دخی کافر اولق لازم کلور بلکه علمدن صکره قصد مخصوصدر و صوم رمضانده تسحری نیتدن عد ایتدیلر زیرا صوم غنک قصدنی مستلزمدر . وهر علمده حضور قلب اودرکه مباشرت اولنان عملک ماعداسندن قلب منقطع اوله و اگر غیره مشغول اولورسه اکا غفلت دیرلر مثلاً صلاتده حضور اودرکه جمیع اجزاسنده استحضار نیت بولنه وعلی هذا و مباحث نیت کثیره الاذیال اولمغله قامت تحریره بوقدر خلعت الباس اولندی ماعداسی دکانچه ادوات علوم فقهیهدن خریده اوله ﴿ و انما لكل امرئ ما نوى ﴾ امرئ کسرله انسان و یارجل دیمکدر مرء کبی مؤنثی امرأة کلور و بوندن اخذ اولنورکه زن حکم شرعده مرده تابعدر انک ایچون قرآنده اکثر مواردده ذکر رجالة اکتفا اولنمشدر وحدیشه کلور ﴿ طلب العلم فريضة على كل مسلم ﴾ تخصیص اولندی مع هذا مسلممه اوزرینه دخی طلب علم فرضدر زیرا مسلممه مسلممه تابعدر وبردخی مسلم من اتصف باسلام ایاکان من رجل و امرأة دیمکدر امرئ دخی انسان وشخص معنسانه مأخوذ اولیجق عام اولور مرءدن مرؤث اخذ ایتمشلردر کدورت وزنی اوزرینه که کمال البر دیمکدر رجولیت کمال الرجل دیمک اولدینی کبی و بعض نظم حدیثده ﴿ انما ﴾ کلمه سی مطویه در معنای کلام نبوی بودرکه هرکس ایچون عمل اختیاری وقصد یسندن نیت ایتدیکی خیر و شر وارددر غیر یوقدر پس انی که نیت ایتدی معتد به دکلدر و انی که قصده مقارن قیلدی اگر قصدی حق ایسه اجر و ثواب بولور و اگر دنیا و ماسوی ایسه اکا کوره مجزی اولور پس کلامده تکرار یوقدر زیرا ﴿ انما الاعمال بالنيات ﴾ صلاح و فساد عمل نیته دائر اولدینی بیاندر ﴿ و انما لكل امرئ ﴾ مانوی ﴿ خیر و شر و ثواب و عقابه راجعدر و بونده اشارت وارددر که حسن قبول حسن نیته راجعدر و منوی بی تعیین ایتک شرطدر مثلاً برکیمسه نک اوزرنده صلاة فائته سی اولسه نیت مجرده کفایت ایتز بلکه قضا ایتدیکی و قتده فوت اولان ظهر و یا عصر دیو نیت ایلیه اگر بوقول اولمیایدی فائته بلا تعیین صحیح اولق لازم کلوردی نته کیم کلام اولک اطلاق مضمونی انی اقتضا ایدر بو دخی تکرارک اندفاعنه بشقه پر وجهدر ولکن کلام آتی تفصیلینک وجه اوله ارتباطی اقوادر

فافهم ﴿فن كانت هجرته الى الله ورسوله﴾ نیتی تفصیل و مواد منویده اول وقتده مناسب اولان هجرتی تخصیصدر هجرت کفار اراسنده اولان وطنی ترك و دار اسلامه انتقالدر كرك مكه دن مدینه یه اولسون و كرك غیری اولسون بوراده الله تعالی یه هجرتدن مراد امرایتدوکی یره هجرتدر نته کیم حضرت ابراهیم علیه السلامدن بطریق الحکایه کلور ﴿وقال انی ذاهب الى ربی سیهدین﴾ مقصود ابراهیمك نار نمروددن نجاتندن صکره ارض بابلدن ارض شامه هجرتیدر زیرا مکان رضایه هجرت همان حقه هجرتدر که اکا هجرت حکمیه دیر لر نته کیم جناب رسالت صلی الله علیه وسلمه هجرت ایتمك هجرت حقیقه در که بدن وجوارح ایله در وبونك دخی مألئ رسولله دارده انضمامله تحصیل رضادر واطلاق هجرته کوره تابع رسول دخی انده داخلدر انکی چون تحصیل علم وصحبت اهل تقوی ایچون بر داردن بر داره انتقال ایتمك امور لازمه دندر نته کیم احیاء العلوم ده کلور قچن بر شهرده فقیه فاسقندن غیری اولمسه اورادن هجرت ایتمك لابددر زیرا فقیه فاسقك فتواسنه اعتماد یوقدر وعلامت فسق بودر که حریر ویا ابریشیمی غالب اولان لباسی تلبس ایده ویا بر فرسه را کب اوله که اوزرنده التونلو سرچی اوله ویا بونك امثالی منکرات ارتکاب ایده بوصورتده فسقی ظاهر اولمش اولور ﴿فهجرته الى الله ورسول﴾ یعنی هجرتی کامله ومقبوله در زیرا شرط وجزا متحد ومکرر اولسه کماله مصروف اولور الحاصل شول کیمسه نك هجرتی محل رضا ومأمن مصطفىایه اوله انك هجرتنه سوز یوقدر که نیتی خالصه و طویتی صادقاه اولمغله مثاب ومأجور اولور کرکسه قبل الوصول اثناء طریقده وفات ایلسون نته کیم قرآنده کلور ﴿ومن یخرج من بیته مهاجرا الى الله ورسوله ثم یدرکه الموت فقد وقع اجره علی الله﴾ وحدیثده کلور که الله تعالی سزك صوریکزه واعمالکزه نظر ایتمز بلکه قلوب ونیاتکزه نظر ایدر یعنی اگر قلوب ونیاتکز خوب اولورسه فیها والاصور واعمال مجرده کز مفید اولمز چونکه مهاجرك نیتی دارالهجرته وصول ایدی صورتا عدم وصولی مضر اولدی بلکه اجر هجرت اعطا اولندی نته کیم اهل ایمانك جنتده خلودلری نیت واعتقادلرینه راجعدر ﴿ومن كانت هجرته الى دنیا یصیبها﴾ (دنیا) بلا تنوین زیرا ادنی لفظنك تأنیثی در (یصیبها) اکا صفقدر بوراده اصابت تحصیل معناسنه در کردن طمعی دنیا یه اوزادوب تحصیلنی سهمك نشانه اصابتیه تشبیه ایلدی که ایکسنده دخی سرعت وصول وحصول مراد وارددر یعنی دخی شول کیمسه نك که هجرتی اصابت وتحصیل ایده جکی غرض دنیا یه دینه اولسه ﴿وا امرأة ینکحها﴾ بعض روایاتده ﴿ینکحها﴾ یرینه ﴿یتزوجها﴾ دوشمشدر معنی بر در زیرانکاح

لغته ضم وجمعد تزوج دخی تاهلدر که انده دخی معنای مذکور واردد زیرا برنسنه جفت اولمق آخرک انضمامله در بوراده (ینکجهها) دخی امرأیه صفتدر زیرا امرأیه مهاجرت ایتک ویا مطلق قصد ایلمک نکاح شرعیله کرکدر دیو نکاحه ترغیدر نته کیم ﴿اوولیدعوله﴾ حدیثنده ولدی دعائله وصفده دخی بودر. بعداً امرأه دنیاده مندرج ایکن تخصیص بالذکر ایتدی زیرا اول وقتده ام قیس نام بر خاتون مکدن مدینه بهجرت ایتش ایدی برکیمسه دخی اول خاتونی نکاح ایتک سوداسیله مدینه به مهاجرت ایتد کده جناب نبوی بوخصوصه مطلع اولیجق اول کیمسه نک سوء نیته تعریضا امرأه بی تخصیص ایتدی پس بومعنی واقعه مبنی اولمش اولدی ویاخود ذکر امرأه زیاده تحذیردن اوتوری در که امرأه فتنه اولمق جهتدن سائرذن اشددر نته کیم حدیثده کلور ﴿صواحبات یوسف صواحبات کرسف﴾ یعنی کرسف بنی اسرائیل زاهدلرندن برکیمسه ایدیکه بوقدر ایام صائم وقائم اولوب عبادتده اهتمام ایدر ایکن آخر بوخاتونه عاشق اولوب کافر اولدی صکره تدارک الهی ایله تائب ومستغفر اولوب اولکی درجه سن بولدی ایشته بو تقریر اوزرینه (اوامرأه) ذکر الحاص بعدالعام قیلندن اولدی مزیتندن اوتوری ولکن ائمه نحوذن اولان ابن مالک دیمشدر که عطف خاص علی العام (واو) ه مخصوصدر پس بوراده (او) کله سی تقسیم ایچوندکه مطلق عطفی منافی دکلدر امرأی دنیایه قسیم ومقابل قیلدینی علت مذکوره دن اوتوریدر که فتننده اشدتی در الحاصل (واو) له (او) علت مذکوره حسبیله معناده متحد ولکن برای امرالفطی مفايردر ﴿فهجرة الى مهاجر الى﴾ پس بونیت اوزره اولان کیمسه نک هجرتی دخی نیته راجعدر یعنی مقبول دکلدر ومقابله سنده مثاب ومأجور اولماز زیرا ترکستانه متوجه اولان کیمسه کعبیه وصول بولماز انکیچون خواص ناس الله تعالی دن حسن سمت وسداد طریق ووصول منزل استرلر وحدیثده کلور که شول مال که بالجغه وضع اولنه ضایعدر یعنی بی بیت اولان عمل بی روحدر انکیچون اعلائی علینه صعود ایده مز بلکه طینده یعنی عالم اسفل طبیعی ده قالور قال الله تعالی ﴿اليه يصعد الكلم الطيب والعمل الصالح يرفعه﴾ یعنی عمل صالح اودر که رضاء الله ویا بالحق لا بالنفس معمول اوله اشته بو مقوله عمل نزدبانک پایه سی کیدر که باعث ترقی در پس صلاح وخلوص لازم کلدی تا که عمل مقبول ودرجات عالیّه وصوله وسیله اوله .

﴿الحديث الثاني﴾

﴿قال عمر رضي الله عنه بينما نحن عند رسول الله صلى الله عليه وسلم ذات يوم﴾

یعنی حضرت عمر رضی الله عنه بیوردیکه بر کون حضور رسول الله ده اولدیغمز
 اثناده پس نحن حضرت عمر دن واول مجلسده حاضر اولان اصحابدن عبارت اولمش
 اولور والله تعالیٰ نك رسول الله اوزرینه تصلیه سی رحمت مخصوصه سیدرکه بین الحیین
 سر مکتومدر انکیچون تصلیه حقه نسبت اولنور اکر صیغه ماضی واکر مضارع
 واکر امردر صلی ویصلی وصل کبی سؤال اولنورسه که چونکه تصلیه فی الحقیقه حقه
 مضافدر یابزه دن اضافت اولندی نکتیم کلور ﴿یاایهاالذین آمنوا صلوا علیه﴾ جواب
 بودرکه مقصود تذکیر تصلیه در تا که حقدن طلب کار صلاوة اولمقدن خالی اولیه لر
 وتسلیمدن مراد سلام قولی و تحیت مخصوصه در قال الله تعالیٰ ﴿سلام قولاً من رب
 رحیم﴾ وذات یوم مسمانک اسمنه اضافتی قیلندندر پس (ذات یوم مدة صاحبة هذه
 اللفظة التي هي يوم) تقدیرنده در که مسمی ذات واسم یومدر موصوف اولان مدت
 حذف اولنوب صفت انک مقامنه اقامت اولنمشدر ذات لیلۀ وذات مرة دخی بویه در
 ﴿اذا طلع علينا رجل﴾ (اذ) مفاجأه ایچوندر (طلوع) ظهور مغاسنه در (رجل)
 اردر بوراده مرد غریبدر بر مرد غریب طالع و ظاهر اولدی و مجلس نبویه کلدی
 ﴿شديد بياض الثوب﴾ رجه صفتدر (شدید) صفت مشبهه در که فاعلنه مضافدر یعنی
 اول غریب صورتلوکلن کیمسه نك لباسی زیاده بیاض ایدی بونده لباس بیاضک
 استحبابنه اشارت واردر زیرا لباس صلحادر خصوصاً یوم جمعه ده استحباب تلبسی
 منصوص علیه در ﴿شديد سواد الشعر﴾ صفت اخرا در بونده ایکی متقابل جمع
 واردر که بیاض و سواددر و بو ایکسی اصل الا لوان و ماعدا بونلردن متر کبدر
 و بعضیلر عننده بیاض الواندن دکلدر بلکه محلندن لون قبول ایدر مثلاً نور شمس
 جامه عکس ایتدکده جامک لوننه تابع اولور کړک اهر و کړک اصفر و کړک غیری
 و آب دخی بویه در که ظرفنک لونیه ملون اولور دیمشدر در که (بالاتراز سیاهی
 رنگ دکر نباشد) یعنی لون سیاه فوقنده رنگ دکر یوقدر بوسیدن احصاء اسماء
 الهیه ایدنلر نهایت سیورده لون سواد کوررلر که اکا عندالصوفیه ظل حقیقی درلر که
 مقابله نوره دکلدر بلکه نورالانوار اولان ضوء حقیقی نك عینی در فافهم جدا
 (شعر) فتحله جسمده بتن قیل و صاچدر که صوف و وبرک غریبدر زیرا صوف قیونک
 و امثالنک و و بر دوه نك نظائر نکدر بوراده شعر دن مراد صاچ و صقالدر که سیاه اولدی
 اسباب حسن و لوازم زینتندندر زیرا انکله مراد جبریلدر نته کیم آشغیه ده کلور جبریل
 ایسه رسول الله حسن صورتده تمثیل ایدوب کلوردی حتی دحیه صورتنده کلدیکی
 مشهوردر دحیه ایسه اجمل عرب ایدی و سواد شعر مرور ایامله فنا وهرمدن

مبرادر زیرا نوردن مطبوعدر ﴿ لا یری علیہ اثر السفر ﴾ یعنی اوزرنده اثر سفر کورنر و نشان رهروی یوغیدی انکیچون لباسی متغیر اولدی . پس لایری جله سی دخی صفت اخری و یا ماقبلانی ایضاحدر ﴿ ولا یعرفه منا احد ﴾ و بزدن یعنی اصحابدن هیچ برکیسه انی بیلر یعنی ما بینمزده معروف کیسه دکدر و بوندن معلوم اولدیکه اول رجل دحیة الکلبی دینکری صحابی صورتده دکل ایدی والا بنوردی ﴿ حتی جلس الی النبی صلی الله علیه وسلم ﴾ «حتی» کلمه سی «طلع» یه غایتدر یعنی اول رجل طالع و ظاهر مجلس نبوی یه منتهی اولوب جالوس ایتدی: بونده جالوس اضطجاعدن و قعود قیامدن اولور دیو فرق ایدنی رد واردر زیرا رجل مذکورک جلوسی قیامدن ایدی اضطجاعدن دکل ایدی و سؤال قبرده کلور (اناه ملکان فاقعداه) یعنی بوراده قعود قیامدن دکدر پس جلوس و قعود الفاظ مترادفدن اولور و قاموسده کلورک «القعود والمقعد الجلوس او هو من القيام والجلوس من الضجعة ومن السجود انتهى» یعنی صاحب القياموس جلوس و قعودده ایکی قول اولغه ذهاب اولدی ﴿ فاسند رکبته الی رکبته ﴾ پس اول رجل دیزنی رسول الله صلی الله علیه وسلمک دیزینه اسناد ایتدی و متصل و معتمد قیلدی نته کیم ترك «دیز بدیز اوتوردی» دیر و عجم «نشست زانو بزانو» دیو تعبیرایلر و بو تعبیردن جبریلک رسول الله زیاده قربی فهم اولندی والا معلم و متعلم میاننده مساحه معتدله درت ذراعدر الحاصل حالات وحیده بو مقوله مساحه اعتبار اولنماز و بعض امور واردرکه باطنک قربی ظاهرك دخی قربی اقتضا ایدر نته کیم طائفة عرب کمال اتحاد اشارت ایچون ایکی قوسی بریره کتوروب برالدن اوق اتارلر و قرآنده کلور ﴿ فکان قاب قوسین ﴾ و بومعنای ایضاح ایچون دیمشدرکه ﴿ و وضع کفیه علی فخذه ﴾ دخی اول رجل ایکی الارینی عادت عرب اوزرینه رسول الله علیه الصلاة والسلامک ایکی اویلقلری اوزرینه وضع ایتدی زیرا کرچه کف تشدیدله ال آیه سنده مشهوردر و لکن مطلق ید معناسنه کلدیکی دخی قاموسده مصرحدر ﴿ وقال یا محمد اخبرنی عن الاسلام ﴾ و دیدیکه یا محمد اسلام ندر بکا اندن خبر ویر و تعریف ایله چونکه رجلدن مراد جبریلدر و جبریلله اسلام نه ایدیکی معلومدر پس سؤال غیره افاده محمول اولدی و حاصلی تحصیل لازم کلدی زیرا برمعنای غیره افاده ایتمک یا اکا خطاب طریقله و یا آخرک لسانندن تعریفله اولور و بو اولکیدن ابلغدر فعل قولدن ابلغ اولدینی کبی نته کیم کلور (صالوا کما رأیتمونی اصلی) و محمد لفظی رسول اللهک عالم اجسامده عین خار جیلرینه کوره اسم علمی در احد

مقام ارواحہ کورہ اسملری اولدینی کبی انکیچون اجدی بمعنی الفاعل اخذ ایتک اولادر زیرا عقل اولرتبه سنده کثرت جدلرینه بناء لواء الحمدله سر افراز اولوب جملہ انبیا وکمل اولیا ارواحی دعوتنه اجابتله تحت اللوالرنده بولندیلر نته کیم (کنت نبیا و آدم بین الماء والطين) عالم ابداعدن بری بالفعل نبوتلرینه دالدر اگرچه بومعنایی فهم ایدن اقل قلیدر وصور انبایی محمدن غیری قیاس ایدرلر و محمد مره بعد اخری اقوال و افعال و سیرتی اوزرینه محمود دیکدر و آخر محمودیتلری مقام شفاعتده ظاهر اوله جقدر قال الله تعالی ﴿عسی ان یمیک ربک مقاما محمودا﴾ سؤال اولنورسه که نیچون یانی الله و یارسول الله دیو تعظیمی مشعر اداله تعبیر ایتدی مع هذا معلم خیرایله توقیر اولنه کلمشدر حتی برکیسه ابوینی اسملریله ذکر ایتک سبب فقردر دیمشدردر معلم خود فوق الابویندر و قرآنده کلور ﴿لا تجملوا دعاء الرسول بینکم کدعاء بعضکم بعضا﴾ جواب بودرکه چونکه جبریل وکیل الهی ایدی لاجرم اسم علمنی تصریح ایتدی تاکه محمدله موسوم اولان کیسه نک رساتی حاضر بالمجلس اولنلره زیاده روشن اوله زیرا اومقوله سؤاللره جواب و یرمک هرکسک حالی دکل بلکه رسول صادق شانیدر و بردخی بودرکه جبریل افراد امته قیاس اولنماز و بردخی ابتداء وحی ده اولان خطابه نسبتله (یا محمد) دیدی زیرا اول وقتده بالفعل نبوت یوغیدی و بوراده (اخبری) دیدی زیرا خبر غیرک اعلام و اخبار یله حاصل اولان علم و ادراکدر پس دیمک اولورکه بکا اعلام ایله اسلام ندر تاکه سنک اعلامکله بکا علم حاصل اوله و بو مقوله یه علم کسبی درلرکه غیریدن بطریق الطلب مستفاددر و انک مقابلی علم و هبی درکه حقندن بلا تعمل فائضدر. سؤال اولنورسه که ایمان اصلدرکه تصدیق قلبدر اسلام ایسه فرعدرکه قابله متعلقدر فرع ایسه اصل اوزرینه مبنی در پس سؤالده اصلی تقدیم ایتک کرک ایدی جواب بودرکه ظاهر دن بدأ ایلدی زیرادیمشدردرکه «الظاهر عنوان الباطن» و اشارت قیلدیکه شرائع و احکام ظاهره و سائل حقائق و حکم باطنه در و بعض حکماء الهیه اعضا و جوارحی اصل طوتمشدردر نیکیم «من فقد حسا فقد علما» دخی اکا دالدرکه علمک مبناسی حس در دیمک اولدی حسدن مراد مشاعردر و کاه اولورکه مشاعرله ادراکه دخی حس اطلاق اولنور ﴿فقال رسول الله صلی الله علیه وسلم الاسلام ان تشهد ان لا اله الا الله وان محمدا رسول الله﴾ پس رسول الله دخی سؤالک عقبنده بلا تردد جواب و یروب اسلام بش سنه دن عبارتدرکه اولکسی شهادتدر بیوردی و متعلق شهادت لاله الا الله محمد رسول الله اولدوغن افاده قلدی شهادت مخبرعنه

علم و یقینیدن صادر اولان اخباره درلر لالهده اولان اله منکردن مراد معبود بالحق در یعنی معبود بالحق یوقدر الا الله تعالی واردرکه ماسوا معبود بالباطل در اصنام و امثالی کبی قال الله تعالی (افریت من اتخذ الهه هواه) واله منکر حقدن غیریه اطلاق اولمشدر قال الله تعالی (ما علمت لکم من اله) ونحوه واله معرف اطلاق اولنمشدر قال الله تعالی (هل تعلم له سمیا) پس لاله الا الله لامعبود الا الله دیکدرکه صورت توحیددر نته کیم لاموجود الا الله حقیقت توحیددر و جلالهده اولان ال فی الحقیقه تعریف ایچون اولنغله اله خط حق و لام خط انساندر زیرا وسط لساندن حروف حلقیه و شفویه میانده اولدینی کبی انسان دخی برزخی درکه غیب و شهادتی جامعدر و بوندن لایله بدء اولندیغنهک سری معلوم اولدی زیرا لام جمع البحرین در و کون ایله مکنون اراسنده اولان ارتباط مرتبه الوهیتده متعین اولورکه حقیقت جامعدر پس عالم و جوبه کوره الله دینلورکه مستخلفدر کسر لامله و عالم امکانه کوره انسان دینلورکه خلیفهدر قال الله تعالی (فاعلم انه لا اله الا الله) یعنی متعلق علمی مرتبه الوهیت قلدی که مرتبه ارتباطدر پس معلوم اولان الوهیت و مرتبه انسانیتدر که مافوقی مجهولدر و بوراده «مجد رسول الله» دلدی «عبد ورسوله» دینلدی زیرا الزم اولان اثبات رسالتدر و اثبات عبودیت دفع غلو ایچوندر قال الله تعالی (لاتغلو فی دینکم) معلوم اوله که ابتداء عالم ایجاد اولان روح محدی صورت روحیه نوریه بولدقده لسان روحله «لا اله الا الله» دیوشهادت ایدیحک الله تعالی دخی انی تعظیم ایدوب (محمد رسول الله) ایله مقابله قلدی . و کلمه شهادت صورتده نقطه دن خالی اولدی زیرا نقطه وحدتدر و مؤدای الوهیت کثرتدر که خلقت حقّه ارتباطی بو مرتبهدهدر نته کیم مرور اندی کثرتده وحدت ایسه محجوبه خفیدر مع هذا نقطه دن غیریه یوقدر زیرا هر خطک نهایتی نقطه و بلکه هر خط یا اوچ و یا بیش و یایدی نقطه دن عبارتدر که مجموعی نقطه واحدهیه منتهی اولور فافهم و چونکه لسان بیان ایچون خلق اولندی پس اقرار لسانه تخصیص قلندی زیرا اخف و سائر عمل جسدن اپنددر . و شیخ السنه ابو منصور ماتریدی مختاری اوزره اقرار شرطدر که حقیقت ایماندن خارجدر نته کیم مذهب اهل حقائق دخی بودر و فی الحديث (من مات وهو یعلم ان لاله الا الله دخل الجنة) یعنی اقرار اجزاء احکامه شرطدر والا تصدیق قلبی کافیدر و احکام دنیویه دن مراد حیاتنده اکا اقتدا و مطابقه عشر و زکاة و ممانتده جنازه سی اوزرینه نماز و مقابر مسلمینده دفن و میراثی اقارب مسلمینده انتقال و امثالی کبی چونکه اسلام تسلیم ظاهردر پس

واجب اولان اقرارى تركله آثم اولوب كافر اولماق لازم كلور و بونده توسيع دائرة رجت واردر زيرا اكر اقرار ركن اولايدي مصدق بى اقرار مخلصى النار اولمق لازم كلوردى بوايسه تضييقدر وفى الحديث (يخرج من النار من كان فى قلبه مثقال ذرة من الايمان) وكلمة شهادتك اسرار واشاراته نهايت يوقدر و بعض لطائف و حقائق غيرى اثار مزده مثبدر اكر چه شرك بر مرتبه غلوسى واردر كه كلمات توحيد انلرك عندنده كفردر ﴿ وتقيم الصلوة ﴾ ودخى صلاة مفروضه بى اقامت ايده سن يعنى اسلامك اينكنجى شرطى نمازه كايينجى صورت ويرمكدر و اول صورت شروط و قيود ظاهره و باطنه سنى مراعات و محافظه در زيرا اقامت صلاة بو معنادن عبارتدر والا قائم اولماز بلكه خراب و منهدم اولور . معلوم اوله كه صلاة افضل شعب ايمان اولمغله سائرلر اوزر بيه تقديم اولندى مقصود صلوات خيس در كه نبوتك اون اينكنجى سندسى مفروضه اولدى و اول وقتده نماز و وضوء شرعى و سورة فاتحه و سائر سور قرآنيه ايله ايدى زيرا مكده سكرسان بش قدر سورة نزول ايتمشدر و وضوء فعل رساله ثابت اولدى اكر چه آيتى مدنيه در و سورة فاتحه بردفعه مكده و بردفعه مدينه در نزول ايتدى بلكه فاتحه قبل الوحى لسان اسرافيلدن مأخوذ ايدى زيرا اسرافيل عليه السلام قبل النبوه جناب رسالته اوچ سنه مقارنت ايدوب بعض كلمات سويلردى اكر چه شخصى كور نمزدى و او مقوله بيه هاتف ديرلر و صلاتك فرضيتى كتاب و سنت و اجاع امتله ثابتدر و شرط فرضيت اسلام و عقل و بلوغ در كه مدار تكليف بو اوچ نسنه در و شول حديث كه كلور (مروا اولادكم بالصلوة و هم ابنا سبع و اضر بوهم عليها و هم ابنا عشر سنين) بو معنى تأديبه محمولدر و بر كيسه انكار صلاة ايلسه مرتد اولور و كرسلمناك اولوب عدا قلمز ايسه تغزير شديد و حبس مديد لازم كلور و اكر تهاون اوزر بيه اولوب عقاب اللهدن خوف ايتمز ايسه بو صورتده دخى كافر اولور زيرا مكر الهيدن امن كفردر شول معنادنكه حقه عجز نسبت ايتمكدر و صلاة عبادت بدنيه در كه انده نه بدنله و نه ماله نيابت صحيح دكلدر بالاتفاق مكر كه بعد الموت كفارتله وصيت ايله و يا وارثى تبرع ايده حجه ايسه نفسه نيابت صحيحدر عذر اوليجق و صومده ماله فديه درستدر پير فانيه كوره و صلاتك ظاهرى افعال و اذكار و باطنى مناجات و مشاهده رب غفاردر نته كيم حديثده اكا اشارت ايدوب كلور (وجعلت قرعة عني فى الصلوة) زيرا چشمك قرارى مطالعة محبوب ايله حاصل اولور و جناب نبوته بر امر مشكل عارض اولسه صلاته التجا ايدرلردى و مقصودلرى حاصل اولوردى و قرآنده كلور ﴿ واستعينوا

بالصبر والصلوة) وبرا عربی جنتده همجوار حضرت اولق طلبکاری اولدوقده (اعنی بکثرة السجود) بیوردیلر یعنی میانده جهت جامعه و مناسبت معنویه اولدوقچه همسایه اولمغه امکان یوقدر و صلاتده مشاهدیه وسیله اولان حضور قلبدر بوجهتدن اجزاء صلاتک مجموعده غفلتدن حذر لازمدر والا حضورردن خالی اولان جزک ردی لازم کلوب صلاة نقصان اوزرینه قالمغه مؤدی اولور بوسبیدن جاعته تحریض اولندی تاکه هرکسک اجزاء مقبوله سنده بر صورت مقبوله مشخصه حاصل اولوب اجزاء غیر مقبوله شفیع اوله و جاعته اولان نماز منفردا نماز اوزرینه یکریمی یدی مرتبه مفضلدر زیرا جاعته اقامت اولنان صلاة واحده بلاجماعة اقامت اولنان بر یوم وبرایله نك صلاتی کیدر بر یوم وبرایله نك فرائضی ایسه اون یدی وروایتی اون رکعتدرکه مجموعی یکریمی یدی اولور بعد ذا علما دیمشدرکه صلاتله مراد اصالة فرائض و تبتیه واجبات و سنن و نوافلدر و نقل فرض اوزرینه زائد دیمکدر و زائد ایکی وجهله بری مصادمه فرض ایلیوب مخالف شرع اولاندیر التی وقت نماز کی وبری تکمیل باندندیر نوافل صلاة کی کرک انک ایچون اسم مخصوص اولسون صلوۃ رغایب و صلاة قدر کی و کرک اولسون سائر نوافل مطلقه کی و نوافل اوقات مکروهده و یا حرمده اولمچق هیچ برندن منع اولماز زیرا وسائل قرب الهیدر و بعضینک کیفیت مخصوصه اوزرینه اولدینی بدعت سیئه اولسنی مستلزم دکدر زیرا بدعتک مذمومه اولدینی امر جاهلی و یا بطریق المصادمه اولسیله در و محدث فی الحقیقه بومقوله بدعتدرکه دین ایچنده ضلالتدر ماعداسی سنت حسنه و عین هدایتدر و بعض علما رسوم ضیق فهمندن ناشی نیجه امور شرعیه بی امور بدعیه دن عدا یدوب ضال و مضل اولمشلدر ناذرک ناذره اقتداسی صحیح دکدر دیدکلری فاسددر زیرا فتاوی سراجیه ده کلورکه (لله علی هذه الصلاة التی التزمها هذا علی نفسه) دیسه اقتدا صحیحدر . و بزایه دن نقل یدوب اشباهه کلورکه (یکره الاقتداء فی صلوۃ الرغائب و صلوۃ البراءة و صلوۃ القدر الا اذا قال نزلت کذا رکعة بهذا الام بالجماعة) مع هذا نذره دخی حاجت یوقدر زیرا بعض صحابه تهجدده جناب نبوت صلی الله علیه و سلمه اقتدا ایتمشلدرکه اقتدا ارتبایانده جهت جامعه اولمقده کافیدر نتکیم نفس نیت عابدایله معبود اراسنده رابطه در فاعرف . ونووی نام محدثک رغائب حقنده (قاتل الله واضعها) دیدیکی کندی ائمہ سندن اولان امام غزالییه راجعدر زیرا غزالی کتاب احیاده صلاة مذکورینی مقرر کلوب صلاة مستحبدر دیمشدر و تقریر دخی وضع حکمنده در و کندی امامنه لعنت ایدنه نك

حالی بللوردر خصوصاً صاحب مذهبی اولان امام شافعی یه ساریدر زیرا شافعی دیمشدرکه (من استحسن فقد شرع) یعنی دین ایچنده مستحسن اولان نسنه مشروعاتنددر صلاة مذکوره ایسه مستحسنات مشایخدر و مجتهد اجتهادنده دکه وجهله خطا اوزرینه مقرر دکل ایکن مشایخ مکاشفین نوجهله خطالری اوزرینه مقرر اولوب دهور طویلده صلاة مذکوره بی احیا واقامت ایشلر والی آخر الزمان تخلید قیلشدر . و امام مکی که محدث اولدیفندن جبال مکه ده اون سندهن زیاده نباتله تعیش ایلوب وجودی سبزه رنگ اولوب حالده اکا معادل وذنک یوغیکن نقلا وکشفاً قوت القلوبده صلاة براتی تصحیح ایتدکلری لدی اولی الابصار نمایان ایکن و صاحب تفسیر التیسیر و کتاب العقائد مفتی الثقلین امام نسفی یاقوته نام کتابنده فضائل صلاة قدری عیان ایتمشیکن و فضائل اعمالده خبر واحد و عمل علماء کافی اولدینی جله ارباب اجتهاد و ارباب حقایق عندنده متفق علیه ایکن نووی وابن تیمیه و سبکی و بقاعی کیلرک ردیه شهادت عدول جرح اولنورمی . و حواقین عثمانیه دن سلطان محمد الفاتح ایامنده عقد مجلس اولوب فقهاء دین دن معدود اولان ملا خسرو و ملا کورانی و سائرلر و خصوص اوزره علوم شتاده ماهر و اذواق و مکاشفاتده حالی باهر اولان شیخ آق شمس الدین اوراده حاضر اولوب صلاة مذکوره نك صحتی اوزرینه بعدالاجاع و قفیه ده ثبت اولنق اوزره امر سلطان لاحق اولوب و جائز واجب مرتبه سینه ایروب امور شرعیه ده اولو الامر اطاعتک لزومی معلوم سابق و لاحق ایکن او هام و خیالاته تابع اولان اشخاصک اقوال مزیفه سیله عمل قنورمی . و هر نه که مخالف طریق خلافدن جدل و عنادله یازمشلردر جله سی حجاب و محدود درکه اهل قبوله ایرادی لازم دکلدر زیرا باعث ملال دل و صداع سردر و بوفقیق بو خصوصده اثار کشیره سی واردر . والله واسع علیم ﴿ و توعی الزکوة ﴾ دخی ذکائی ایتا ایده سنن یعنی اسلامک اوچنجی شرطی ایتاء زکاتدرکه ربع عشردر یعنی بیسکه یکرمی بش ایچنده بنی اسرائیلده ایسه ربع مال ایدیکه بیسکه ایکی یوز الییدر بویه ایکن بوشریعت سهله و سمحه نك قدرنی بلیوب ارباب حرم و طمع بیوست ترا بیه دن ناشی امسا کده سدیدلر و امر جباره مخالف و عنیدلردر و دیمشلردرکه دائرة ولایتیه وضع قدم ایتمک بذل مال و جانه منوطدر پس بنحیل اولان ولی اولماز و زکاتده ردیه بخلندن طهارت نفس واردربلکه زکاة حقیقه تنده نفسی جمع رذائلدن تطهیردر بو معنایه صلاة اوزرینه تقدیمی لازم ایدی زیرا دیمشلردرکه «التخلیة قبل الخلیة» یعنی

اساس قبل البنادر ولكن صلاته شرف معراج روحانی ومشاهده ولقاء روحانی اولمغه زکاة اوزرینه تقدیم اولندی نته کیم صفات الهیة علمه شرف زائد اولمغه حیات اوزرینه تقدیم اولندی مع هذا حیات ام الصفات در وكذلك زکاته زکوة واما واردرکه احراج مال زکاته بقیه ماله برکات کثیره داخل اولور وکیتد کجه ترائد بولور ولكن طیب نفسه مقارن اولمق کرکدر والا کرها اولان عمل خبشن خالی اولماز وقرب مرتبه رضا بولمز پس بوندن معلوم اولدیکه هر تلفه خلف واردر زیر الله تعالی اجر محسنی اضاعت ایتمز ومقابله مالد مال واجرا عطا ایتدیکی کبی مقابله بزل وجود فانیده دخی وجود باقی وزیاده ویررکه اول زیاده دن مراد مشاهده جال حقدر قال الله تعالی (الذین احسنوا الحسنی وزیاده) وقال الله تعالی (ولدینا مزید) وینه تنزیله کلورکه (وانفقوا مما جعلکم مستخلفین فیہ) یعنی خلقک یدلرنده اولان اموال فی الحقیقه حق کدرکه خلقه بطریق الخلافه ویرلمشدر پس اکر عوام واکر خواص اول اموال دن اتفاق وزکاة وصدقه سنی اخراج لازمدر وهیچ بر فرد مال وملك الله تعالی نک اولیجق مالک اولدیغمز مالک زکاة وصدقه سنی نره دن ویرلم دیه من زیرا حق بنم مالمدن ویردیعه سیله خلافة اتفاق لازم کلشدر اشته بومال دن اتفاقدر وبعض مرد واردرکه مجموع مالی اتفاق ایدر ومال حکمنده اولوب میل ایتدیکی نفسی دخی بذل ایلر یعنی مجاهده ایلر تاکه نفسندن فنا بوله واکا میل ورغبی منقطع اوله واکا عند الصوفیة المحققین مقام تمحص دیرلر جمیع ماسوادن وخصوص اوزرینه نفسنه التفاتدن تخلصدر . وبعض فتاواده کلورکه طالب علم غنی اولسه دخی زکاة الموق جائزدر اکر افادهیه ویا استفادیه مشغول ایسه زیرا تنویر الابصار وتفسیر سمر قندیده سورة توبه ده کلورکه طالب العلم نصابه مالک ایسه دخی اکا دفع زکاة ایتمز جائزدر زیرا حدیثه کلورکه (يجوز دفع الزکوة الى طالب العلم ولو کان له نفقة اربعین سنة) انتهى ومبسوطه کلورکه طالب علم وغازی ومنقطع عن الحج نصابه مالک ایسه دخی اکا دفع زکاة جائزدر . بوقیرک فهم ایتدیکی بودرکه بوراده علمدن مراد علم نافعدرکه علم انبیا واولیادر یوقسه طالب علوم فلسفیه وعقلیات اولانه طالب علم دیمزلر مکرکه طلب ایتدیکی وسائل علوم نافعه اوله علم نحو وعلم معانی وامثالی کبی وبومقامک بشقه تحقیق واردرکه تقریری بومحله مناسب دکدر ودمشدر درکه حضرت رسالت صلی الله علیه وسلم هدیه قبول ایتدی ولكن زکاة وصدقه قبول ایتدی زیرا زکاة وسخ مال وصدقه بطریق الترجع اعطا اولنان نسنه در منصب وجه

نبوی ایسه بو ایکی معنادن عالیدر انکیچون صدر اولده آله دخی جائز دکل ایدیکه هاشمی اولنلردر زیر اول وقتده انلره مغامندن دفع اولنان خس الخمس کافی ایدی صکره که سادات چوغالدی فقرادن اولنلرینه قبول زکاة جائزدر دیوقتوی ویردیله پس اکر قبول ایدرلر سه رخصتدر واکرمراعات عرض هاشمیت ایدوبرد ایدرلر سه عزیمتدر . وبومقامدنلرکه بعض علماء دین وائمه مجتهدین دعاده (وارحم محمد) دیکی تجویز ایتدی زیر جناب نبوی (بالمؤمنین رؤف رحیم) ایله موصوفدر غیرک مرحومی دکلدر ولکن اثر تصحیحده وارد اولمشدر نتهکیم صدر الشریعه ده وارددر پس (وارحم محمد) دیک اولورکه بالاده معناسنه اشارت اولمشدر وقرآنده کلورکه (ومما رزقناهم ینفقون) یعنی مال مرزوقدن انفاق لازم کلدیکی کبی علم مرزوقدن دخی لازمدر زیر ابرکیسه برعلی اهلندن کتم ایسه لجام نارله ملجم اوله پس اکر انفاق مالده واکر بدل علمده محله قابلیت لازمدر مثلاً غنیه وفاسقه دفع مال اولماز مکرکه فاسق فقیر نفقه‌سی واجب اولان ذورچدن اوله بوضورته دخی کفایت قدر انفاق ایدر زیاده دکل و علم دخی بویلهدر زیر نااهله کوره حرامی انسه قلع ویرمک کبی اولور خصوصاً که اسرار آلهیه مقوله‌سی کشف ایتمکه ضرر بین خلل عظیم وارددر وبوفقیه ارباب انکارله مبتلی اولدیغم اکثراً تحریر اسرار وناقابل اظهاری یوزندن کلدی اکرچه مسئله اولدن معلوم ایدی ولکن خلق اراسنده قابل وارددر ظن اولنوردی حالا حال وقالنه ایدیکی که ظاهردر همان خاموش باش و دیعشار درکه تصرف سلطانیده اولان اموال اصناف اربعه درکه هر برینک بیت مفردی وارددر که جلیه بیت المال اطلاق اولنور بری بیت خس وزکاة عشردر وبری دخی خراج روسدر وارضینک خراج موظفی وخرای مقاسمه‌سی وکفارک تاجلرندن النان بویته اولور وبری دخی بریتدرکه وارثی اولمیان ترکات موتی وضع اولور وبری دخی بیت لقطات در بو بیوت اربعه اموال سلاطینک مملوکری دکلدر برکیسه انی ملک سلطاندر دیو اعتقاد ایسه کافر اولور دیعشاردر پس سلاطینه لازم اولان اول اموالی مصارف مخصوصه‌سنه صرف ایتمکدر وسلطان اوزرینه انلر ایچون زکاة لازم دکلدر بلکه انلر اوزرینه لازم اولان کندی اموال مملوکه وموروثه لرندن زکاة ویرمکدر وبوندن فهم اولندیکه کرک وقیون حق وامثالی دیو اخذ اولنان اموال زکاة مقوله سیدرکه سلطان انی کندی مصارفنه صرف ایتمک حلال دکلدر وبواعصارده شبهه واقه اوچتبع اول اموالی زکاة نیله ویرنلر بردفعه دخی

فقرايه تکرار ایدہ دیو قول واردر وز کاتک سائر مسائل فرعیہ سی کتب فقیہیہ دن تنبع اولنہ . وزکاة نبوتک اون بشنجی وهجرتک ایکنجی سنہ سنده فرض اولشدر وزکاة فطر وصلاة عید دخی اول سنہ ده در وزکاتده معتبر اولان مکان مالدر حق کنندی برشهرده ومالی بلد آخرده اولسه زکاتی مالی اولان موضعده ویرر صدقہ فطرده معتبر اولان ایسه کنندی مکانیدر اولاد صغار وعییدنک مکانی دکلدر پس کنندی هر نرده اولورسه صدقہ فطری ویرر . ودیمشدر که افضل اولان بودر که زکاة وصدقہ بی برادر لرینسه واندن انلرک اولادینہ وانندن اعمام فقراسنه وانندن اهل سکینه سنہ یعنی حانه سی سوقاقنده بولان فقرايه وانندن اهل مصره یعنی ساکن اولدینگی شهر فقراسنه کذا ذکره الزیلعی ﴿وآصوم رمضان﴾ یعنی شهر رمضان صائم اولان اولدینککه اسلامک دردنجی شرطیدر وبوندن ظاهر اولدیکه رمضان مراد شهر رمضاندر زیرا رمضان بعض اخبارده کلدیکی اوزره اسماء الهیه دندر انک ایچون رمضان کلدی ورمضان کتدی دیمکدن نهی اولمشدر تاکه حق کلدی وحق کتدی دیمکی ایهام ایتیمه حق تعالی محیی وذهاب وبولرک امثالی صفات کونیه دن مبرادر اگرچه حق کنندینی بطریق التّنزل بو مقوله صفاتله وصف ایتمشدر وانک محلی واردر بوراده دنلز نته کیم دهری سب ایتمکدن نهی اولندی زیرا دهر کرچه اسم زماندر ولکن حقه دخی دهر دینلور انک ایچون بعض اخبارده «یادهر» یا «دیهور» یا «دیهار» وارد اولمشدر پس سب دهر ایتمکده دخی ایهام واردر الحاصل زمان ایچون موضع اولان رمضانک اسم علمی مجموع شهر رمضاندر اگرچه لفظ شهری طیلده دخی مستعملدر نته کیم حدیثده کلور (اذا جاء رمضان) الخ ورمضان دنلدی زیرا ذنوب اهل ایمانی ارماض یعنی احراق وازاله یدر . وشهر رمضان دخی هجرتک ایکنجی سنہ سنده فرض اولدی وفخر عالم صلی الله علیه وسلم طقوز شهر رمضان صائم اولدیلر که بشی یکریمی طقوز وماعدای اوتوزدر زیرا شهر یکریمی طقوز اولسه دخی شهر کامل عد اولنور نته کیم حدیثده کلور (شهرای عید لایستقصان رمضان وذوالحجّة) یعنی بوا یکی شهرک عشر اخیرلری یکریمی طقوز اولسه دخی ینه فضیلتده اوندرو عدد شهر اوتوزدر ویاخود اندن مراد ذی الحجّه اولان علی تفضیلدر که اجر وثوابده شهر رمضاندر کیروقالمر دیمکدر کافی ابکار الافکار ولکن وجه اول اوجه در زیرا ارباب حقایق عندنده افضل الشهور شهر رمضان واندر ربیع الاول واندر شهرالله رجب واندر شعبان واندر ذی الحجّه واندر ذی القعدة واندر محرمدر وماعدای برابردر . بعدذا

صومك وجوبی اصحاب عذر اولیندره در پس پیر فائیکه فنا وزواله قریب اولمش
ویاقوت بشریه‌سی فنا بولمشدر صومه قادر اولیجق بهر یوم فدیہ ویرر صدقه فطر
کبی والی آخرالعمر قضاسی لازم کلز وسفر دخی مبیح افطاردر ولکن مشقت
یوغیسه صوم عنیتدر وشول مرض که صومله زیاده ویا متمد ویا هلاکه مؤدی اوله
بوصورتده دخی افطار ایدرب ایام سختنده قضا ایدر وحیض وحبل وارضاءه
دخی افطار ایدر اگر صوم کندینه ویا ولدنه ضرر ویررسه وعطاش شدید
وجوع که اندن هلاک خوف اولنور بونلر دخی مبیحدر وعدو مقابله‌نده اولسه
مقیم ایسده افطاری مرخصدر وشول کیسه که عذرله افطار ایدر اکا کفارت
لازم کلز واکر مریض ومسافر مرض وسفری حالنده وفات ایتسه وصیت
واجب اولماز واکر مرض برقچ کون سختده ومسافر برقچ کون اقامتده اولوب
وفات ایتسه لرایم صحت واقامتلی قدر وصیت بالاطعام واجب اولور واکر صومنی
افساده کفارت لازم کلسه تکفیر نیتسه اعتاق رقبه ایدر واکر قادر اولمزه ایکی
شهر متابعا صائم اولور واکر قادر اولمزه التمش مسکینه صدقه فطر کبی نصف
صاع ویرر وصحیح اولان بودر که کفارت یمین ده عدد عشره وکفارت صومده
عدد ستین مراعات اولنق لازمدر اگرچه یوم واحده دفعانله مسکین واحده
دفع اولنسه دخی جوازینه قول واردر وکفارتده تداخل اعتبار ایدنلرک
قولاری اوزره صوم وصائر ماوجب علیه برر کفارت دوریله حاصل اولور
وفدیة صلاة دوری برشخصه مجلس واحده مرارا دفع ایتمکله دخی جائز
اولور وصومی اکل وشرب وامثالی افساد ایتدیکی کبی کذب وغیبت ونمیه
ویمین کاذبه وشهوتله مرأه اجندیته نک محالنه نظر ایتمک دخی
ثوابی ابطال ایدر اگرچه قضا لازم کلز نیکیم ثوب حرامله نماز دخی بویله وبعض
فتاواده کلور که اگر حرام اقچه کوستروب لباسی شوکات دیمه دیشه حرام اولماز
مکرکه لباسک کندی مغضوب ویا حریر اوله وصومک شرعیسی معلومدر وحقیقیسی
اولدر که ما-وای حقندن امساک ایلیه ونفسنی انک شهوات وتعلقاتندن منع ایده وانک
افتاری لقاء الهی ایلده داشتد(لصائم فر حتان) بودر یعنی بری عید افطار طبیعی وبری عید افطار
حقیقیدر که عید اکبر دیدکلری بودر وصوم صمدیه اولمغله بشری ملک مرتبه‌سنه ایصال
ایدر که مرتبه نوردر بوراندنر که رؤیتی تجوع اوزرینه مبنی قلدیله اگرچه ریاضت
عند المحققین تحسین احلاق وعند الحكماء تصفیة محل البجوندرو علی کل حال منتج فتح
دکلدر بلکه منت الهیه باندنر اگر انک ایچون سبب منتج اولایندی فتح مکتسب اولمق

لازم کلوردی هر کمال ایسه اختصاص الیهدر اگرچه محجوبلره کوره بعضیسی مکتسب کورینور هیات ﴿وتحج البيت ان استطعت اليه سبيلا﴾ دخی سن بیتى یعنی کعبه بی حج و قصد ایلیه سن اگرزاد و راحله جهتندن اکا قدرتک واریسه یعنی اسلامک بشیجی شرطی ذی قدرت اولاند حج ایتمکدر واسطاعت شول قدرت تامه درکه فعلک صدوری اکام و طدر بوسیدن فعله مقارن اولور زیرا قبل شروع الفعل قدرت حقیقه متوهمدر محقق دکلدر قدرت اصلنده صفت الیهدرکه عجزی منافیدر نته کیم عجز صفت عبديه درکه قدرتی منافیدر پس عبد اقدار الہی ایلہ قادردر یوقسه بنفسه دکل چونکه موانع مرتفعه اولوب لوازم طریق موجوده اوله حج فرض اولور شویله که اهل بلدی خروج ایتروکی وقتده استطاعی وار ایکن انلرله ایتسه امام ابو یوسف عندنده و امام اعظمدر بر روایت ارزره آثم اولور زیرا فرضیت حج علی الفوردر و امام محمد عندنده تأخیری جائزدر زیرا صلاة کبی وقتی موسعدر اگرچه اول وقت رضوان الله در یعنی آخر عمر نه دک حج ایدرسه ائمندن خلاص اولور و اگر قبل الحج وفات ایدرسه آثم اولور و وصیت لازم کلور و اگر وصیت ایتوب ورثه سی تبرع ایدر لرسه عندالامام مرچودرکه فرضه بدل اوله و لکن بومعنائی و کذاک دور صلاتده و سائر کفارتده تبرعی مفردات امامدن عد ایتشلردر . پس سقوط فرضه عندالکل وصیت لابددر و قرآنده کلور ﴿ومن كفر فان الله غني عن العالمين﴾ یعنی برکسه مستطیع اولوب عبادجی ترک ایلسه اگر فرضیتی بطریق الردا یسه کافر اولور و اگر بطریق التکاسل ایسه کفره مقارب اولور نته کیم ترک صلاتده اولان وعید دخی بویکی معنادن برینه محمدرکه حدیثده کلور ﴿من ترك الصلاة متعمدا فقد كفر﴾ و ترک صلاة و ترک حج امر هائل اولمبله انک ترکندن کفرله تعبیر اولمقدمه تغلیظ و تشدید وارد و ترک شکرده دخی بو تغلیظ وارد اولمشدر قال الله تعالی ﴿ومن يشكرنا ما يدر﴾ يشكر لنفسه ومن كفر فان الله غني جيد ﴿وقرآنده قنغی سیئه نك حقهده که بومقوله تغلیظ واقع اولمشدر اکا کیره دنلور . حج قصد قلبدرکه بغث الہی ایلہ انبعاث و تحرکدر تاکه دعوت ابراهیم علیه السلامه اجابت حاصل اوله قال الله تعالی ﴿واذن في الناس بالحج﴾ یعنی بو امرک موجبجه حضرت ابراهیم تأذین و اعلام ایلوب بیوردیکه ﴿الان ربکم بنی لکم یذا فحجوه﴾ و بو خطابه اصل اولان امت محمددر یعنی ای امت محمد بن سزه امر الہی ایلہ بریت بنا ایلدم پس سز انک زیارتی قصد ایدیکوز تاکه حج اصغر ایدسز و فی الحقیقه رب بیتى مراد ایدیکوز تاکه حج اکبر ایدسز زیرا کعبه وحدت ذاتیه یه اشارتدر و عارف اولان درت دیواره باقز بلکه دیاره نظرایلر

و شولکہ اعمی اولہ انک چشمندن چہ حاصل کہ جال یوسفی کورمن و بوندن فہم اولندیکہ حج غزادن افضلدر اگرچہ غزامقدمدر زیرا غزا قتل نفس امارہیہ رمز اولمغلہ تخلیہ بابتدندر خاء معجمہ ایلہ حج ایسہ مشاہدہ روح قبیلشدندر کہ تخلید در خاء مہمملہ ایلہ الحمدللہ تعالی بوفقیہہ بو ترتیب اوزرہ واقع اولوب ایکی کرہ غزای نمجہ دن صکرہ ایکی کرہ حج اصغر و اکبرلہ تدارک الہی اولمشدر و فی الحقیقہ حج مہروراردہ کہ خلقدن حقہ رجوع ایدوب بردخی معصیت دکل بلکہ ماہوایہ النفات ایتیمہ سیک زیرا بصرک اول وجهی مطالعہ دنصکرہ غیرہ نظری حرامدر واکر حقدن خلقہ دوزرہ ابدی محجوب اولوب قالور . و اتفاق علما انک اوزرینہ در کہ مال حراملہ حج ایدنہ ثواب یوقدر بلکہ بجی مردود در اگرچہ حج اندن ساقط اولور و امام احمد ساقط اولماز دیمشدر ثوابی اولمیان نسنہی اعادہ لازمدر کراہت ایلہ ادا اولنان صلاتی اعادہ لازم کلدیکی کبی و بر مادہ دہ کہ اختلاف مجتہد واقع اولہ اورادہ احتیاطلہ عمل لازمدر قربان عقیقہ کبی . و مال حج مہور نسادن فاضل کرکدر کرک مؤجلہ و کرک معجلہ و بعضیلر دیدیلر کہ صدق مؤجلہ دن فضل شرط دکلدر زیرا ہنوز مطلوب دکلدر و صدق مؤجل ایلہ مرئ غنیہ اولماز مکر ہرنہ وقتکہ مطالبہ ایدہ زوجندن المغہ قادریہ اولہ . و صبی و مملوک حج ایتیمش اولسہلر بعد البلوغ و الاعتاق بردفعہ دخی حج لازمدر فتیر کبی دکلدر یعنی فقیر و اعمی و مقعد و مفلوج و امثالی حج ایتیمش اولسہلر فرضلرندن واقع اولور فقیر اوزرینہ حج فرض دکلدر دیدکلری آفاق یہ کورہ در چونکہ میقاتی داخل و کعبہ یہ واصل اولہ فرضیت حج متعین اولور و برکیسہ غیری ایچون حج ایتسہ اگر غنی اولوب مقدما کندی نفسیچون حج ایتیمش ایسہ کراہت تحریمہ ایلہ مکروہدر زیرا کندی نفسی اوزرینہ حج فرض ایکن حج عن الغیر ایتیمک جہل عظیمدر واکر غنی دکل ایسہ کندی نفسی اوزرینہ دخی فرض اولور بوصورتہ بعض علماء دیدیلر کہ اصل حج امر ایلین کیسہ دن واقع اولور انکیچون محجوج عنہ ایچون نیت و تلبیسہ سندہ دخی انی ذکر ایدر و بعضیلر دیدیلر کہ مأمور دن تطوعا واقع اولور و فرض حج ساقط اولماز بلکہ کندی ایچون بردفعہ دخی حج ایتلودر و آمر اولانہ ثواب نفقہ واردر و لکن اجاعا حج اندن ساقط اولور نذکیم مؤبد زادہ فتاواسندہ بوقولی اختیار وانک اوزرینہ اقتصار ایتیمشدر چونکہ بومسألہ اختلافدن حالی اولمدی پس افضل اولان مقدما کندی نفسیچون حج ایدنہ حج ایتدیرہلر . و برکیسہ حج عن الغیر ایتسہ وکیل